

SLADOVNICKÝ JEČMEN SI KVALITNÍ FUNGICIDNÍ OCHRANU ZASLOUŽÍ ANEB SDHI VE FUNGICIDNÍ OCHRANĚ SLADOVNICKÝCH JEČMENŮ

Alena BEZDÍČKOVÁ

Ditana spol. s r.o.

Úvod

Předpokladem vysokého výnosu sladovnického ječmene je mimo jiné i zajištění dobrého zdravotního stavu porostů. Společnost Ditana každoročně zakládá maloparcelkové pokusy, v nichž testujeme desítky fungicidních variant na 3 až 5 pěstovaných odrůdách sladovnického ječmene. V průběhu časové řady se zvýšení výnosu po fungicidním ošetření pohybuje kolem 11% ve vztahu k neošetřené kontrole a představuje navýšení kolem 9 – 10 q/ha (např. *Bezdičková, A., 2012*). V jednotlivých letech však navýšení výnosu po fungicidním ošetření není stejné, protože se do tohoto ukazatele výrazně promítá celkový stav porostu a infekční tlak houbových chorob, jejich celkový výskyt a jeho časnost (čím dříve se choroby v porostu vyskytnou, tím dříve mohou škodit a je tedy vhodné a účelné aplikovat fungicidy dříve). Dřívější aplikace fungicidů při časném výskytu chorob jsou zcela v souladu se zásadami integrované ochrany rostlin (IOR), jejichž dodržování je od r. 2014 závazné.

Pro zajištění fungicidní ochrany jarního ječmene je v současné době k dispozici celá řada účinných látek ve velkém množství registrovaných fungicidů, včetně souběžně dovážených přípravků, a často je obtížné se v dané nabídce zorientovat a vybrat účinné řešení za přijatelnou cenu. Pro usnadnění orientace v aktuální nabídce je možné vybírat fungicidy podle skupiny účinných látek.

Pěstitelé se již většinou přesvědčili, že strobiluriny mají ve fungicidní ochraně sladovnických ječmenů

svoje nezastupitelné místo a že mírně vyšší cena ve srovnání s azolovými a dalšími přípravky se zúročí v lepší kondici porostu a promítne se příznivě do výnosu i do ekonomiky. Při souhrnném vyhodnocení výsledků několikaleté řady pokusů byly pro každou odrůdu v těch nejvýnosnějších variantách zastoupeny účinné látky ze skupiny strobilurinů více než ze 70 % (*Bezdičková, A., 2012*).

V posledních letech se na pesticidním trhu objevila nová skupina účinných látek, označovaných jako SDHI (inhibitory sukcinát-dehydrogenázy). Do této skupiny patří například bixafen, boscalid, penthiopyrad, izopyrazam, fluxapyroxad... Tyto účinné látky se vyznačují zpravidla vysokou účinností proti skvrnitostem (hnědé skvrnitosti ječmene, rynchosporiové skvrnitosti, braničnatkám u pšenice...), některé z nich mají příznivý vliv na rozvoj kořenové soustavy, případně celkově na zvýšení kondice rostlin. Existence další fungicidní skupiny účinných látek má velký význam i z hlediska antirezistentní strategie: vzhledem k existenci rizika vzniku rezistentních ras a v mnoha případech již existence těchto ras některých patogenů je doporučeno střídat účinné látky z různých skupin, aby bylo riziko vzniku nových rezistentních ras co nejvíce eliminováno a zpomaleno.

V tab. č.1 je přehledně znázorněna účinnost jednotlivých účinných látek ze skupiny SDHI proti hlavním chorobám jarního ječmene (HGCA, 2015).

Tab. 1: Spektrum a stupeň účinnosti látek ze skupiny SDHI proti houbovým patogenům jarního ječmene (HGCA, 2015)

úč.látka SDHI	stupeň účinnosti proti houbovým chorobám						Přípravky registrované v ČR v r.2015
	Hnědá skvrnitost ječmene	Rynchosporiová skvrnitost ječmene	Padlí travní	Rez ječná	Ramulár. skvrnitost ječmene	pls skvrny	
isopyrazam	***	***	**	***	***		
penthiopyrad	***	***		***			Vertisan (Treoris – s chlorothalonilem)
fluxapyroxad	****	****	*	***			Systiva
bixafen + prothioconazol	****	****	***	****	****		(bixafen + tebuconazol = Zantara)
boscalid + epoxiconazol	***	***	*	***	***	****	Bell Pro
fluxapyroxad + epoxiconazol	****	****	**	****	***		Adexar
isopyrazam + cyprodinyl	****	***	**	****	***	****	Bontima

Pozn.: * znamená nejslabší účinnost, **** nejlepší vynikající účinnost

Z výše uvedeného přehledu vyplývá, že spektrum účinnosti látek SDHI je i ve srovnání se strobiluriny poměrně široké a deklarovaná účinnost vynikající – v mnoha srovnáních je vyšší než účinnost strobilurinu či jiných fungicidů. Pro zachování této vynikající účinnosti je však důležité i při používání fungicidů SDHI dodržovat zásady antirezistentní strategie a účinné látky střídat.

Při praktickém přesném prověřování možnosti použití fungicidů SDHI v maloparcelkových pokusech jsme se přesvědčili nejen o jejich účinnosti, ale i o výnosovém efektu. V tab. č.2 a 3 jsou uvedeny nejvýnosnější fungicidní sledy testované v r. 2015 na odrůdách Sebastian a Bojos a výnosový efekt je srovnán s výsledky let 2014 a 2013 – pokud byl daný fungicidní sled ověřován (na každé odrůdě bylo testováno 15 až 25 fungicidních sledů). Celková výnosová úroveň byla v r. 2015 nečekaně vysoká (u nejlepších fungicidních variant až 11,1 t/ha u odrůdy Bojos a dokonce 12,5 t/ha u odrůdy Sebastian), i přesto, že 3 ze 6 měsíců (březen – červenec) byly srážkově deficitní a

navíc doprovázeny vysokými teplotami (viz předchozí článek). Suchý charakter počasí se odrazil na zdravotním stavu porostů: výskyt houbových chorob byl v našem pokuse v r. 2015 relativně pozdnější – s výjimkou padlí travního, jak je uvedeno v tab. č. 4 a 5.

V r. 2015 byla výnosová úroveň sladovnických ječmenů celkově vysoká (nejen v pokusech) a v důsledku pozdního nástupu chorob bylo zaznamenáno relativně menší zvýšení výnosů, které však u cílených aplikací přesáhlo hranici 8 q/ha a zajistilo rentabilitu ošetření. Mezi neúspěšnějšími variantami jsou zastoupeny výhradně systémy dvojího ošetření (minimálně), protože u odrůd náchylných k padlí travnímu je zajištění ochrany proti této chorobě předpokladem dobrého zdravotního stavu i plné realizace výnosu. Tato ochrana může být zabezpečena buď preventivně působícími přípravky (Atlas, Talius, Rondo,...) nebo fungicidy s kurativní účinkem (Hutton, Agent, Archer Turbo, Artea Plus, Capalo...), aplikovanými v období odnožování až počátku sloupkování.

Tab. 2: Nejvýnosnější fungicidní sledy na odrůdě Sebastian, Ditana, 2013 – 2015

Fungicidní ošetření	% zvýšení výnosu ke K		
	2013	2014	2015
Rok	2013	2014	2015
Počet testovaných var.	18	25	21
Rozpětí výnosu jednotl. variant	109 – 126%	104 – 115%	103 – 109,3%
Průměr. výnos kontroly	6,97 t/ha	8,31 t/ha	11,44 t/ha
Agent 0,8+Talius 0,1/Acanto 0,5 + Agent 0,5 l/ha	-	115,1	109,29
Talius 0,2 / Treoris 2 l/ha	-	108,8	107,52
Hutton 0,8 / Delaro 0,8 l/ha *v 2013 Falcon 0,6/Delaro 0,8 l/ha	117,5*	112,9	108,19
Talius 0,2 / Credo 2 l/ha	123,3	109,8	104,7
Adexar 1 / Osiris 1,5 l/ha	-	-	107,37
Atlas 0,15 / Allegro Plus 0,8 / Lynx 0,8 l/ha	117,8	111,9	107,26

Tab.3: Nejvýnosnější fungicidní sledy na odrůdě Bojos, Ditana, 2013 - 2015

Fungicidní ošetření	% zvýšení výnosu ke K		
	2013	2014	2015
Rok	2013	2014	2015
Počet testovaných var.	18	15	26
Rozpětí výnosu jednotl. variant	106,4 – 122%	106-122%	104-113,7 %
Průměr. výnos kontroly	7,93 t/ha	8,3 – 9,2 t/ha	9,6 t/ha
Treoris 2 l/ha	-	115,1	113,68
Prosaro 0,8 l/ha	112,2	108,1	111,34
Agent 0,5 / Credo 2 l/ha	-	-	111,3
Credo 2 l/ha	113,1	112,7	110,79
Zantara 0,9 l/ha	-	116,3	107,9
Akord 1 + Acanto 0,5 l/ha	115,1	121,2	-
Amistar Opti 2 l/ha	109,1	114,62	108,73
Akord 1,6/ Azaka 0,8 + Banko 1 l/ha *Akord 1,6 / Arena 2 l/ha	-	*121,3	110,1
Bell Pro 1,2+Atlas 0,1/ Allegro Pl.0,8/ Lynx 0,8 l/ha	-	-	109,76
Akord 1 / Credo 1,4 l/ha	117,6	117,3	107,8
Credo 1 / Akord 1,6 l/ha	122	-	-

I přes velkou rozmanitost mají nejméně úspěšnější varianty jedno společné: ve všech nejméně úspěšnějších variantách byl použit strobilurin, SDHI (Treoria, Zantara, Bell Pro) nebo prothioconazol (Prosaro); navíc všechny varianty (mimo jedné) obsahovaly úč.látku proti abiotickým skvrnám („pls“ skvrny) event. proti ramulárióvé skvrnitosti (chlorothalonil, cyprodinil, prothioconazol). U odrůdy Bojos zaznamenáváme

vysokou efektivnost použití těchto látek, na což poukazuje poměrně výrazný přírůstek výnosu i přes pozdní výskyt chorob a nižší infekční tlak. V podmínkách pozdějšího nástupu chorob nebo u odolnějších odrůd, navíc s genem odolnosti proti padlí travnímu, jsou často úspěšné a efektivní systémy pouze jednoho ošetření, směřované do období vývojové fáze praporcového listu – naduřelé listové pochvy (DC 39 – 49).

Tab. 4: Výskyt chorob v r. 2015, Sebastian, Ditana Velká Bystřice

List	% napadení jednotlivých listových pater									
	F			F-1				F-2	F-3	F-4
Choroba	padlí	hnědá	rez	padlí	hnědá	ryncho	rez	padlí	padlí	padlí
Datum										
29.5.2015										0,3
10.6.2015									0,23	3
25.6.2015				1,3	1,03	2,2	1,8	2,3		
10.7.2015	0,23	4,13	1,8	2,7	5,8	11,1	3,3	7,5		

Tab. 5: Výskyt chorob v r. 2015, Bojos, Ditana Velká Bystřice

List	% napadení jednotlivých listových pater									
	F			F-1				F-2		
Choroba	hnědá	ryncho	RCC	hnědá	ryncho	RCC	rez	hnědá	ryncho	
Datum										
10.6.2015								0,1		
10.7.2015	0,4	1,3	8,2	1,9	5,8	3,03	0,67	2,4	6,3	

Závěr

Uvedené informace představují výběr výsledků z rozsáhlé pokusnické činnosti firmy Ditana, které naznačují rozdíly ve fungicidní ochraně jednotlivých odrůd a jednoznačně dokazují opod-

statněnost fungicidní ochrany jarních ječmenů i nezastupitelné místo SDHI fungicidů a strobilurinů ve fungicidních programech.

Literatura

- HGCA, 2015, Sheet 39: Fungicide activity and performance in barley
 Bezdíčková, A., 2012: Využití strobilurinů ve fungicidní ochraně sladovnického ječmene, Kompendium 2012 Pokrok v technologii a možnosti trhu

Kontaktní adresa

Ing. Alena Bezdíčková, Ph.D., Ditana spol. s r. o., Velká Bystřice, e-mail: Bezdicikova@ditana.cz

